

EUROPEAN PARLIAMENT

IEKŠPOLITIKAS ĢENERĀLDIREKTORĀTS
POLITIKAS DEPARTAMENTS B: STRUKTŪRPOLITIKA UN
KOHĒZIJAS POLITIKA

REĢIONĀLĀ ATTĪSTĪBA

Pilsētu loma kohēzijas politikā 2014.–
2020. gadam

KOPSAVILKUMS

Īsumā

Urbānajiem reģioniem ir liela nozīme reģionālajā attīstībā. 2007.–2013. gada plānošanas periodā pilsētas un urbānās teritorijas galveno ieguldījumu sniedza projektu līmenī. 2014.–2020. gada plānošanas periodā urbānajām teritorijām paredzēta lielāka loma kohēzijas politikā. Tomēr praksē pilsētu loma joprojām šķiet līdzīga mēroga. Tā kā plānošanas posms ir gandrīz pabeigts, iespējas ietekmēt jauno programmu izstrādi tagad ir ierobežotas. Nākamā iespēja iesaistīt pilsētas būs partnerību ietvaros plānošanas perioda laikā.

Šo dokumentu pieprasīja Eiropas Parlamenta Reģionālās attīstības komiteja.

AUTORI

Christine Hamza (Metis GmbH)
Alexandra Frangenheim (Metis GmbH)
David Charles (EPRC)
Stephen Miller (EPRC)

ATBILDĪGAIS ADMINISTRATORS

Marek Kołodziejski
Struktūrpolitikas un kohēzijas politikas departaments
Eiropas Parlaments
B-1047 Brisele
E-pasts: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

REDAKTORA PALĪDZE

Virginija Kelmelyte

VALODU VERSIJAS

Oriģinālvaloda: EN
Tulkojums: DE, FR

PAR REDAKTORU

Lai sazinātos ar politikas departamentu vai abonētu ikmēneša informatīvo biļetenu, lūdzu, rakstiet: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuskripts pabeigts 2014. gada septembrī.
Brisele, © Eiropas Parlaments, 2014.

Šis dokuments ir pieejams internetā:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ATRUNA

Par šajā dokumentā paustajiem viedokļiem ir atbildīgi tikai un vienīgi to autori, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Parlamenta oficiālo nostāju.

Pārpublicēšana un tulkošana nekomerciāliem nolūkiem ir atļauta, ja tiek norādīts avots un ja par to iepriekš informē izdevēju un tam nosūta vienu eksemplāru.

KOPSAVILKUMS

Pilsētas ir ekonomiskās un sociālās aktivitātes centri, kur atrodas gan bagātāko, gan nabadzīgāko sabiedrības daļu rajoni. Pilsētu nozīme Eiropas ekonomiskajā un sociālajā attīstībā palielinās, taču politika joprojām ir sašķelta pa nozarēm un administratīvajām robežām. Lai palielinātu pilsētu un urbāno teritoriju lomu turpmākās politikas veidošanā, **jāizprot pašas pilsētas**. Urbānās teritorijas mēģināts definēt vairākkārt, izmantojot dažādas tipoloģiskās pieejas. Taču izmantotās pieejas neatbilst faktiskajai heterogenitātei un grūtībām ar salīdzināmību. Sarežģīti ir arī noteikt urbāno teritoriju faktiskās robežas, jo urbāno teritoriju un tām piegulošo teritoriju aglomerācijām raksturīgas administratīvās robežas, kas atdala funkcionālas sistēmas.

Arī kohēzijas politika ir vērsta uz tematiskām nozaru jomām un administratīvajām robežām. Pēdējos gados vairākas dalībvalstis un **Eiropas Komisija** ir sākušas atzīt, cik svarīgi ir **pievērsties urbānajām teritorijām** kā centrālam valsts un reģionālās attīstības politikas elementam. Eiropas Komisija kopš 1990. gada veic konkrētu urbāno pasākumu integrāciju, lai stiprinātu Eiropas politikas pilsētattīstības aspektus. Pēdējos 15 gados ir sagatavoti vairāki svarīgi dokumenti. Piemēram, Kopienas iniciatīvas **URBAN** pilsētvides programmu **URBACT I** un **URBACT II** mērķis bija sekmēt Eiropas pieredzes apmaiņas tīkla darbību. 2007.–2013. gada periodā, atvēlot ievērojamus līdzekļus, **urbānie aspekti tika integrēti** vairāk nekā pusē darbības programmu, taču ar atšķirībām starp ES-12 un ES-15. **Pieredze**, ko ES-15 **guva iniciatīvā URBAN**, ietekmēja attiecīgo dalībvalstu darbības programmu integrēšanu.

2007.–2013. gada periodā sāka darboties jauns finanšu instruments — Eiropas apvienotais atbalsts ilgtspējīgiem ieguldījumiem pilsētu teritorijā (*JESSICA*), kas ir īstenots 13 ES-15 dalībvalstīs un 10 ES-12 dalībvalstīs. Liela daļa gūtās pieredzes izmantota jaunajās kohēzijas politikas regulās. Kopumā 2007.–2013. gada plānošanas periods ļāva ES-12 gūt vērtīgu pieredzi, un tā laikā tika aptverta integrētas pilsētattīstības nepieciešamība.

2014.–2020. gada kohēzijas politikas instrumenti palielina urbāno teritoriju lomu, atzīstot pilsētu nozīmi konkrētās ieguldījumu prioritātēs. Eiropas Komisija ierosina **rikoties Eiropas līmenī, dalībvalstu līmenī un vietējā līmenī**.

Eiropas Komisijas iecere palielināt pilsētu lomu jaunajā 2014.–2020. gada plānošanas periodā nav īstenota dalībvalstu līmenī. Daļa valstu sniedza iespēju pilsētām iesaistīties plānošanā vai sagatavoja jaunas programmas, prioritātes vai finanšu instrumentus, lai palīdzētu pilsētām piedalīties integrētākā projektu īstenošanā, tomēr ciešākā pilsētu iesaistīšanā, jo īpaši programmu izstrādē, varēja ieguldīt vairāk darba.

Programmu līmenī vai nu pilsētas ir **lielāka reģiona daļa**, vai arī **reģionālā programma aptver pilsētas administratīvās robežas**. Abiem variantiem ir savi trūkumi: pirmajā variantā pilsētu nozīmību ļoti ierobežo saistība ar citām reģiona daļām, līdz ar to pilsētu vajadzībām tiek pievērsta mazāka vērība; otrajā gadījumā pilsētas administratīvajās robežās un darbības programmas teritorijā netiek ņemta vērā aglomerācijas teritorija.

Dažās dalībvalstīs darbības programmas ietver atsevišķu prioritāro virzienu, kas veltīts tieši urbānajām teritorijām, izmantojot vietējas stratēģijas. Lai gan urbānajām

teritorijām tagad pievēršas nevis projektu, bet gan prioritārā virziena līmenī, tās nevar būtiski ietekmēt ERAF — un vēl jo mazāk ESF — programmu izstrādi. Šādas jaunas programmas lielākoties ietver projektu līmeņa, nevis partneru līmeņa pilsētprogrammas.

Vadošās iestādes, kas galvenokārt ir valsts vai reģionāla līmeņa, neatbalsta Eiropas Komisijas ierosināto integrēto teritoriālo ieguldījumu pieeju, jo pastāv bažas par to, ka, iespējams, samērā maziem budžetiem būs nepieciešams liels pārvaldības darbs, un par risku, kas saistīts ar varas un atbildības nodošanu pilsētām vai praksē nepārbaudītām apvienībām.

Teritoriālais aspekts, kas vairumā attīstītāko valstu vienā prioritārajā virzienā samazināts līdz 5 %, ir balstīts uz iepriekšējā perioda vietējām stratēģijām, un dažos gadījumos **ši teritoriālā dimensija ir samazināta pēdējās divās programmās**. Ir plānotas dažas **video pilsētu iniciatīvas**, taču plāni lielākoties skar **tikai enerģētikas un mobilitātes tēmas**, turklāt trūkst plašākas holistiskas pieejas pilsētu turpmākajai attīstībai, tās skatot ne vien kā sociālas, bet arī fiziskas un tehnoloģiskas vienības.

Īsi sakot, pilsētu loma **2014.–2020. gada** kohēzijas politikas periodā **mēroga ziņā šķiet līdzīga** to lomai **2007.–2013. gada** plānošanas periodā. Lai gan Eiropas Komisija mēģināja uzlabot pilsētu pārstāvju pozīcijas, iekļaujot regulās attiecīgus noteikumus, dalībvalstis pārsvarā ir paturējušas ierastās procedūras. Tomēr ir redzama atšķirība starp ES-12 un ES-15. ES-15 paturēja iepriekšējās procedūras, savukārt ES-12 mēģināja dažādos veidos izpildīt prasības.

Plānošanas posms ir gandrīz pabeigts, un **iespējas ietekmēt** jauno programmu izstrādi **ir ierobežotas**. Jaunās Kopīgo noteikumu regulas radītās **izdevības ir palaistas garām**, jo attiecīgā tiesību aktu pakete tika apstiprināta tikai tad, kad jau bija sācies plānošanas perioda beigu posms, un dalībvalstis nemēģināja īstenot Eiropas Komisijas vērienīgos ierosinājumus. Nākamā iespēja iesaistīt pilsētas būs programmas īstenošanas laikā partnerību ietvaros. To var panākt vai nu ar projektiem, izmantojot tīklus, vai arī iesaistot pilsētas kā partneres turpmākā ar kohēzijas politiku saistītā apmaiņas darbā un lēmumu pieņemšanā.

Ierosinātie ieteikumi attiecas uz īstermiņa un vidēja termiņa darbībām. Pasākumi ir saistīti ar aglomerāciju un pilsētvides politikas izstrādi nākamajam plānošanas periodam, pilsētu pārstāvju labāku iesaistīšanu un labāku pārnozaru sadarbību Eiropas, valstu un reģionu līmenī.

1. tabula. Ieteicamās darbības, kā palielināt pilsētu lomu kohēzijas politikā

Eiropas Komisija

Noteikt pilsētprogrammu Eiropas līmenī, ņemot vērā Eiropas pilsētattīstības modeli.

Izstrādāt pilsētprogrammas īstenošanas instrumentus.

Atzīt ar aglomerācijām saistītus aspektus par rādītājiem projektu novērtēšanā.

Noteikt *ex ante* nosacījumus urbāno koncepciju un stratēģiju aspektā.

Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments

Iesaistīt pilsētas politikas izstrādē (ES un dalībvalstu līmenī), Eiropas Komisijai aktīvi apzinot pilsētas, kas vēlas piedalīties.

Nostiprināt politikas pārnozaru koordinēšanu.

Panākt labāku un sistemātiskāku sadarbību starp Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātiem saistībā ar pilsētu lomas izpratni un viedo pilsētu definīciju.

Paplašināt viedo pilsētu pieeju, neierobežojot to tikai ar enerģētikas un IKT tēmām.

Eiropas aģentūras un Eiropas Komisija

Koordinēt dažādās ar pilsētām saistītās iniciatīvas, tīklus un programmas Eiropas līmenī.

Izstrādāt kopēju platformu ar pilsētām saistītām tēmām, apvienojot dažādas urbānās iniciatīvas.

Valstu administratīvais līmenis

Izvirzīt pilsētvides politikas pārstāvi, kas piedalās Eiropas pilsētvides politikas izstrādē.

Iestrādāt aglomerāciju politiku reģionālās attīstības politikā.

Noteikt dažādus reģionu veidus ar atšķirīgām finanšu piešķirumu vajadzībām un dažādām tematiskajām ievirzēm.

Uzlabot aglomerāciju sadarbību, izmantojot struktūrfondus.

Izstrādāt aglomerāciju stratēģijas, ņemot vērā ne vien pilsētas, bet arī tām piegulošās teritorijas.

Palielināt aglomerāciju vadības iespējas.

Veikt ar pilsētām saistītu tēmu pārnozaru koordinēšanu.

Reģionu līmenis

Sadarbības tīkli, kas sniedzas pāri administratīvajām robežām.

Darboties ar pilsētprogrammām projektu un programmu līmenī.

Nozaru administrāciju sadarbība pilsētprogrammu starpdisciplināras apmaiņas nolūkā.